

Аркадий Стругацки, Борис
Стругацки

Човекът от Пацифида

I

На тридесет и първи март барон Като организира другарска вечеринка. Офицерите са събраха в отделния салон на ресторанта „Тако“. В началото те благочинно пиеха стоплено саке и разговаряха за политика, за борбата сумо, за ръгби. После, когато господин началникът на отдела пожела на подчинените си приятно прекарване и си отиде, разкопчаха мундирите и поръчаха уиски. След половин час стана много шумно, въздухът се изпълни с тютюнев дим и с кисела миризма на мандарини. Всички говореха, без да се слушат един друг. Барон Като щипеше келнерките. Савада танцуваше между ниските маси, младите се смееха, пляскаха с ръце и крещяха: „Докой-са!“¹. Някой стана и ни в клин, ни в ръкав дрезгаво запя императорския химн „Кими-га йо“. Хванаха го за панталоните и го дръпнаха на мястото му.

В самия разгар на веселието в салона нахлу с писък една келнерка. Преследваше я висок, румен янки с накриво надяното кепе. Това беше известният скандалджия и веселяк Джери – адютант и личен преводач на командувачия базата на ВМС на САЩ „Шарк“. Джери огледа с пиан поглед изненаданите от такова нахалство японци и кресна:

– Здравейте, джапи!

Капитан Исида, без да става, го хвана за крака и силно го дръпна към себе си. Като подкосен Джери рухна право върху чиниите, а барон Като с наслада го удари между очите с дръжката на кортика. Американецът, пребит и облепен с маминована ряпа, беше изхвърлен обратно в общата зала.

Контраатака въпреки общите очаквания не последва – навярно този път Джери се развличаше без компания. Офицерите оставиха кортиците и празните бутилки, изпиха още по чашка уиски и започнаха да се разотиват. Капитан Исида се връщаше с барон Като. Баронът се олюляваше, пулеше се срещу ярката пролетна луна и мълчеше. Само пред вратата на дома на Исида той изведнъж запя с олюляващ се глас.

Исида съчувствено го потупа ло рамото и отиде да спи. Преди разсъване му се присъни сън. Вече няколко пъти му се беше присънвал. Той отново е кайгун-тайн, капитан лейтенант от императорския флот, и стои в бойната рубка на ескадрения миненосец „Миками“. Наоколо се разстила Коралово море, черно в пурпурната светлина на залеза, а

1. *Докой-са* – ритмичен напев (нещо като нашето „тра-ла-ла“. Бел.Mandor.

насреща от призрачната мъгла стремително налитат три американски самолета-торпедоносци. Той вече различава възбудените лица на пилотите и мътните отблясъци върху торпедата. „Огън! Огън!“ – крещи той. Торпедоносците растат, крилете им покриват цялото небе. Ослепителен пламък, удар – и с примряло сърце той пада някъде в пустошта...

– Събуди се де, Исида! – сърдито каза барон Като.

Исида се обърнало гръб и отвори очи. В стаята беше задушно. Яркото сутрешно слънце проникваше през прорезите на бамбуковата щора.

До леглото беше приклеknал барон Като: жилест, широкоплещест, с тъмната четка на мустаците под вирнатия нос.

– Събуди ли се?

– Почти! – Исида протегна ръка към часовника. – Седем часът... За какво е това бързане?

– Бързо се обличай, тръгваме. Ще ти разкажа по пътя.

Исида не зададе повече въпроси. След пет минути те тичешком се спуснаха по стълбата в антрето, бързо се обуха и изскочи в двора. До вратата ги чакаше новичък шабен джип. Младото шофьорче с каскет с жълта котва над козирката запали мотора и въпросително погледна офицерите.

– В Гонюдо – кратко заповяда баронът.

Исида се облегна назад.

– Къде е това Гонюдо? – попита той.

– Курортно място по крайбрежието. На три мили от Аодзи.

Джипът подмина бетонните, обрасли с трева стени на арсенала в покрайнините на града и се понесе по правото, мокро от роса шосе. Отдясно между хълмовете синееше морето. Исида жадно гълташе свежия вятър.

– Така – каза барон Като. – Кинокомпанията „Ямато-фируму“ снима филм „Пейзажите на Япония“. Вчера вечер в Гонюдо са пристигнали техните оператори.

– Да се изгонят – каза Исида. Той не обичаше пейзажните филми, а освен това леко му се повдигаше.

– Получили са разрешение от губернатора...

– Все едно. Да се изгонят.

– Почакай. Те имат разрешително за снимките от японските власти. Обаче се намесиха американците. Обявиха, че няма да позволят да се снима близо до военната база.

– Ах, виж ти! – Исида си свали фуражката и разкопча яката на

мундира. – Значи, са се намесили американците?

Барон Като кимна:

– Именно. И негово превъзходителство заповяда ти и аз да отидем там и да уредим нещата.

– Хм... А ние какво общо имаме? Тоест много е приятно още веднъж да натрием носа на аме, но какво общо има щабът на военноморския район с „Ямато-фируму“?

– Заповедта си е заповед – неопределено каза баронът. Хвърли поглед към шофьора и се наведе към ухото на Исида: – За разрешително за снимките в околностите на отбранителни обекти „Ямато-фируму“ е платила на префектурата солидна сума. Казват, че нещичко е получил и господин началник-щаба на нашия район. Нали околностите на Аодзи са едни от най-красивите в Япония.

– А, ето каква била работата!

Капитан Исида отново си сложи фуражката, отпусна каишката под брадата си и задряма.

Шосето минаваше по насип на половин километър от брега. Беше отлив. Отстъпилото море бе оголило широка ивица от пясъчното дъно. Локви и заливчета блестяха на слънцето. Шофьорът се обърна и каза:

– Гонюдо, господин барон!

Исида се размърда, разтри очи и сладко и звучно се прозина.

Те излязоха на плажа, където до светлосин павилион неспокойно се вълнуваше голяма тълпа от оскъдно облечени курортисти. Любопитните се блъскаха, подскачаха, мъчеха се да погледнат над главите на другите. Баронът и Исида в движение изскочиха от джипа и спряха, вслушвайки се. От недрата на тълпите се чуваха яростни възгласи на японски и английски:

– Ама разберете...

– Аз ще ви изхвърля оттук с всички ваши...

– Keep quiet, lieutenant, do keep quiet...²

– Ние имаме разрешително от самия губернатор!

– А аз ви казвам да се махате!

– Keep quiet...

– Това е Джери – каза Исида. Баронът се ухили.

– Нищо. Той беше пиян като свиня. При това аме не могат да отличат един японец от друг. Да вървим.

Той се връза в тълпата, като безцеремонно избутваше с рамо

2. Спокойно, лейтенант, спокойно (англ.). Б.пр.

мъжете и възпитано потупваше жените по голите гърбове. Исида тромаво се движеше зад него и строго поглеждаше встрани. Към него рязко се обърна млад човек с черни очила, когото баронът грубо беше блъснал с лакът...

– Аз и преди не изпитвах симпатия към господата военните...

Тъмните очила негодуващо блеснаха. Исида старателно настъпи босия му крак.

– Виноват – вежливо каза той.

Лицето с тъмни очила се смръщи, младият мъж тихичко изквича и отскочи. Барон Като и Исида се промъкнаха през тълпата развълнувани момичета и излязоха в свободния кръг.

В центъра на кръга като петли пред бой стояха лице срещу лице нисък дебелак, облечен в бяло, и доблестният Джери. Дебелакът подскачаше, пръскаше слюнка и размахваше някаква хартия. Джери заплашително надвисваше над него, издал напред англосаксонската си челюст. Лявото му око срамежливо се криеше зад огромна лилава синина, но затова пък дясното направо пламтеше през падналия над него кичур коса. До Джери, хванал го за рамото, се суетеше офицер от ВМС на САЩ със златна „зелка“ на фуражката.

– Do keep quiet, Jerry!³ – стенеше той.

Зад дебелака се тълпяха високи мускулисти младежи, по които висяха тежки неудобни калъфи. Зад Джери и офицера от ВМС, здраво стъпили върху пясъка с тежки обувки, неподвижно стояха двама сержанти от военната полиция. Юмруците им в бели ръкавици бавно се свиваха и отпусаха.

– Ние имаме право да снимаме и ще снимаме! Ето разрешение от губернатора!

– Не, няма да снимате, проклети да бъдете дано!

Барон Като и капитан Исида се спогледаха, изпъчиха се и с каменни лица тръгнаха напред. Те спряха между дебелака и Джери, обърнаха се към американците и отдадоха чест:

– Капитан трети ранг барон Като, офицер от отдела за координация към щаба на Н-ския военноморски район.

– Капитан-лейтенант Исида, офицер от отдела за координация.

Пръв се опомни офицерът от ВМС на САЩ. С труд подбирайки думите, той каза на японски:

– М-м-м... капитан трети ранг Колдуел. Мм... здравейте...

3. По-спокойно, Джери! (англ.).

– Лейтенант Смитсън, адютант на командира на базата „Шарк“ – изръмжа Джери. – С какво мога да бъда полезен?

– Негово превъзходителство господин командувачият Н-ския военноморски район предава на господата американските офицери своите уверения за доброжелателното си отношение към тях и изразява дълбоко съжаление по повод наличното недоразумение между господата американските офицери и снимачната група на кинокомпанията „Амато-фирму“. Той благоволи да се безпокои, че господата американските офицери...

Исида се прозина. Той си спомни, че още не е закусвал, и се огледа, шарейки с поглед по фирмите на павилионите. И в този момент откъм морето се чу странен звук. На километър от брега, до самата линия на отлива блесна оранжев пламък. Плътен стълб от мокър пясък и пара се издигна над водата, за секунда застина неподвижно и бавно започна да пада. Гръмотевичен удар разтърси въздуха.

II

Когато стълбът от пясък и воден прах се разсея, всички погледи се обърнаха към небето. То беше бездънно синьо и съвършено чисто.

Джери почеса долната си устна:

– Какво, у вас в Гонюдо често ли стават такива фойерверки?

– Стават – неопределено каза Като.

Изведнъж се разнесе пронизителен вик:

– Там има човек! Точно там, където избухна!

Всички, които бяха на плажа, видяха зад жълтата ивица на оголеното дъно, на фона на светлосинята плитчина, ясен силует, подобен на веселата играчка „дарума“.

– Човек!

– Той е зашеметен, не може да стане!

– Горкият!

– Мъже, какво чакате?

Кинооператорите смъкнаха панталоните и ризите си и решително тръгнаха към потърпевшия. Последваха ги неколцина курортисти. Барон Като, подсвирвайки през зъби, взе бинокъла.

– Виж ти... – промърмори той, вглеждайки се. – Странно!...

Капитан Исида познаваше Като вече петнадесет години и нито веднъж за това време не беше имал повод да заподозре барона в човеколюбив и хуманизъм. Затова се учуди, когато Като след внимателно разглеждане на черния силует внезапно хвърли бинокъла и започна да си развързва обувките.

– Там ли ще ходим?

– Събличай се – вместо отговор заповяда баронът.

– Само че...

– По-бързо, Исида, че ще закъснеем!

Исида мълчаливо се подчини. Подръпвайки гачетата си, те притичаха покрай американците и хукнаха след кинооператорите. Пясъкът беше влажен и плътен, лесно се тичаше. Те заобиколиха две-три малки плитки локви, прескочиха стърчащите от водата камъни и изпревариха един курортист. Исида се размя: това беше същият млад мъж с тъмните очила. Той леко накуцваше.

– По-бързо, по-бързо! – припираше го Като.

Исида тичаше след него, спазвайки дистанция от две крачки, като

войник на гимнастически занятия. „Васъсо, васъсо! Раз-два, раз-два! Васъсо, васъсо!...“ Пред неговите очи равномерно подскачаше мургавият мускулест гръб на барона. Под краката им започна да плиска вода. Неочаквано Като спря и Исида едва не се блъсна в него. Като тържествено каза:

– Арестуван сте, моля, станете!

Тежко дишайки, Исида заобиколи барона. Нещо студено и хлъзгаво докосна коленете му. Беше малък октопод, изглежда, изхвърлен от взрива. Исида изруга през зъби, отхвърли го встрани и вдигна глава. На около двадесет крачки от тях под повърхността на водата се показаха блестящите черни рамене и главата на Железния човек.

Исида беше малко суеверен. И когато от групичката кинооператори и курортисти до тях се чу думата „каппа“, той, изплашен, отстъпи назад. Впрочем веднага си спомни, че каппа – водният дух от народните приказки – живее само в езерата и блатата. Освен това успокои го армейският дванадесетзаряден колт, появил се неизвестно откъде в протегнатата ръка на барока.

Хората с предпазливо учудване гледаха Железния човек, а Железния човек неподвижно гледаше хората с огромни изпъкнали очи, стърчащи от двете страни на главата. Слънчеви искри трептяха по неговата люспести кожа с цвят на оксидирана стомана.

Исида облекчено се засмя. Разбира се, това е шпионин с водолазен костюм. Офицерите от морската отбрана барон Като и Исида заловиха шпионин на чужда държава! Браво, Като!

– Ставай, мерзавец! – изкрещя той.

Железния човек не помръдна.

– Да не би да е в безсъзнание? Или е умрял?

– Сега ще проверим.

Отзад се чу пликане на вода. Исида се обърна. Към тях се приближаваше младият човек с черните очила.

– По... почакайте малко – задъхано произнесе той. – Не... не стреляйте...

– Не се пъхайте – любезно каза Исида, – ако не искате да получите по мутрата.

– Той... просто... не ви... разбира!

– *Та кхай га цхунга* – каза Железния човек.

Всички замряха. Баронът взе пистолета с лявата ръка.

– Заговори!

Железния човек с безжизнен глас издаваше глухи гърлени звуци.

Продължаваше да бъде неподвижен, но очите му се напълниха с жълта светлина и отново угаснаха. На лицето на младия човек се появи изумление.

– Слушайте – прошепна той, – ами че това е...

Баронът подозрително го погледна.

– За какво става дума?

– Той каза, че е много недоволен. Говори на тангутски!⁴

– Откъде знаете?

– Откъде знам!?! Аз съм аспирант във Филологическия факултет към университета в Киото и тангутският език е моя специалност. Аз съм Ейкити Каваи!

На никого от присъстващите това име не направи особено впечатление, но барон Като помоли:

– Тогава разберете, моля ви, кой е той!

– Сега – с готовност каза Ейкити Каваи. Той се замисли и разчленено произнесе: – Цха гхо та на!

– Кха го га тангна – отговори Железния човек.

Каваи си свали очилата, учудено погледна люспестото тяло и се обърна към барона:

– Казва, че е дошъл от Долното човечество. Страхувам се да не греша, но ми се струва, че той има пред вид океанското дъно.

– Значи, дошъл от океанското дъно – каза Като. – Да не лъже?

– Почакайте, може би не съм го разбрал добре. Ще попитам пак.

Каваи размени с Железния човек няколко фрази. Исида с интерес следеше как светват и угасват жълти пламъчета в изпъкналите очи на чювището.

– Няма какво да се прави – каза най-сетне Каваи и разпери ръце. – От океанското дъно, от дъното на Голямото източно море... Така тангутите са наричали Тихия океан. Няма грешка.

Баронът пъкна пистолета под мишница и захапа нокътя си.

– Започва прилив – напомни Исида.

– Да, да... Слушайте, Каваи, помолете го да стане и да ни последва.

На брега ще можем да поговорим в по-спокойна обстановка.

– Той казва – преведе след минута Каваи, – че му е много трудно да ходи. Тук той тежи много повече, отколкото на тангна... в родината си.

– Ние ще му помогнем – обеща баронът. – Това да е грижата.

4. Тангути – чергарски народ, населявал платата на Тибет. Авторите не рискуват да гарантират за правилността на приведените тук тангутски фрази. Този разказ стигна до нас (авторите) отдалеч и при преразказа пострада именно тази част от текста. Б.а.

Той се обърна към кинооператорите:

– Вие сте яки момчета, я се заемете с тази работа.

Операторите бързо, макар и не много охотно се приближиха до Железния човек. Един загорял младеж внимателно докосна рамото му.

– А-аз!

Исида подскочи. Младежът изрева, падна по гръб и изчезна под водата. След секунда изскочи, като плюеше и ругаеше:

– Дявол! Ох, дявол го взел! Удря с ток като динамомашина!

Кинооператорите веднага се върнаха на предишните си позиции.

– Как е на пипане? – наивно запита нисък космат курортист.

– Опитайте сам – посъветва го пострадалият, като бършеше с трепереща ръка лицето си.

– Кажете му да си изключи електричеството – предложи Исида.

Кавай махна с ръка:

– Не знам как е това на тангутски. Тангутите не са имали представа за такива неща.

– Но нали трябва да се направи нещо?

Водата прииждаше, стигаше вече до кръста. Раменете на Железния човек се скриха под водата и над повърхността стърчеше само черната люспеста глава, подобна на обърнато котле. Всички погледнаха към барон Като. Баронът мислеше.

– Може да отидем за въже – нетърпеливо предложи Исида.

Но Железния човек се справи без чужда помощ. Когато първата вълна лизна стъклените му очи, той се наведе и започна да се изправя. Виждаше се, че това му струва големи усилия. Ето че над водата отново се появи раменете му, после полегатият, заострен надолу гръден кош и най-сетне раздутият му корем и тежките като пънове крака. Железния човек беше много по-висок от нормалния човешки ръст. Той постоя, леко олюлявайки се, направи две несигурни крачки, олюля се по-силно, тромаво размаха трипръстите си ръце, но се удържа и не падна.

– Хайде напред, напред – ласкаво каза барон Като.

Кавай с пресеклив фалцет извика къса фраза и Железния човек бавно тръгна към брега покрай поразените хора.

III

Цялото население на Гонюдо посрещна госта от океанските дълбини. Стотици съблечени, полуоблечени и почти облечени курортисти се тълпяха на брега. Хората и един от операторите насочваха обективи. Отнякъде се появиха полицаи в светли мундири.

– Пот-хо! – закрещя някой. – Железния човек стъпи на брега на Япония.

Няколко минути продължи неловкото мълчание. Никой нямаше представа какво може да се очаква от такъв гост, как трябва да се отнесат към него и какво въобще трябва да се прави в такива случаи. Бръмчаха кинокамери. Барон Като изпод вежди гледаше към американците, застанали в първите редове.

Най сетне Каваи се изкашля и излезе напред.

– Приятели – каза той. – Този... кхе... господин пристигна, както вече знаете, от дъното на океана. Така. Аз мисля... кхе, кхе... ние се радваме да го поздравим на земята. Нали?

В тълпата нестройно извикаха: „Банзай!“ Железния човек мълчеше, втрещил стъклениите си очи, и лекичко се олюляваше.

– С какво е облечен? – не издържа един от полицаите.

– Един момент!

През тълпата се промуши масивен човек на средна възраст с тлъсто, подпухнало лице.

– Извинете ме за безцеремонността – каза той, – аз съм кореспондент на „Токио-симбун“. Казаха ми, че този господин е от океана, говори тангутски и вече се е намерил преводач...

– Ейкити Каваи на вашите услуги.

– Та аз бих искал да задам на господина няколко въпроса. Не възразявате ли?

Като каза:

– Не, не възразяваме.

– Благодаря.

Кореспондентът хвърли изумен поглед към барона, който стоеше встрани с пистолета под мишницата.

– Благодаря ви, господин Каваи, попитайте господина от океана каква е целта на неговото идване на сушата.

Каваи се обърна към Железния човек, но той глухо промърмори

нещо.

– Той е уморен – преведе Каваи – и ако не греша, ранен е.

– Колко жалко! Но все пак попитайте го, моля ви.

Каваи размени с Железния човек няколко реплики.

– Той е дошъл тук за търговия. Казва, че неговата раса... кхе... иска да установи отношения с Горното човечество, тоест с нас. Да... кхунгу... да търгуват.

– С риба ли ще търгуват? – обади се някой от тълпата.

– Долното човечество ще търгува с диаманти!...

– Охо!

– ...и с бисери!

Кореспондентът бързо записваше. Курортистите разкъсаха рядката верига от полицаи и се приближиха до Железния човек.

– Откъде имат диаманти?

– Господин преводач?

– Ох! Ще ми скъсате банския!

– Какво искат в замяна?

– Изясни се, че на Долното човечество са му нужни... кхе... тежки метали, по-тежки от златото. Не, олово не им трябва... Защо? Защото такава... кхе... Да, той казва, защото това е окончателно вещество, а на тях са им нужни променливи тежки метали. Какво има пред вид ли? Не знам, господа. Може би радиоактивни. Освен това Долното човечество е готово да сподели с Горното човечество своите технически постижения. Що се отнася до диамантите и бисерите – тези скъпоценности... кхе... в изобилие се въдят там, на морското дъно... Да, на тях отдавна вече им е известна ценността на диамантите и бисерите.

– Господин преводач! О, господи!

Някой невнимателно докосва бедрото на Железния човек, извика и отскочи назад. Тълпата се отдръпна.

– Може ли така? Господинът от океана е смъртно уморен и иска да почине! Чувствува се зле!

– Още един въпрос! – умоляваше кореспондентът.

Тогава Железния човек леко се наведе и протегна до самото лице на кореспондента люспестите си влажни длани. Между тях с трясък прескочи виолетова искра. Секунда кореспондентът със страшно извъртени очи гледаше към дебелия трипръсти ръце, после отскочи назад и с оскърбен вид се отдалечи.

– Тръгваме ли? – попита Исида, като бършеше потта от челото си.

Като кимна.

– Един момент – чу се до тях глас.

Те се обърнаха. Беше Джери. Зад лакътя му надничаше капитанът трети ранг.

– Кажете, това наистина ли е човек от океанското дъно?

– Предполагам, да. Във всеки случай много прилича на такъв.

– За какво ви е нужен?

– Странен въпрос.

– И все пак?

Барон Като закопча колана си, взе от шофьора колта си и го пхна в кобура.

– Нали чухте – процеди той през зъби. – Долното човечество е готово да сподели с нас техническите си постижения. Струва ми се, че те разбират от подводници.

– С кого „с нас“?

– С нас, японците.

– Нямате право – неуверено каза Джери.

– А вие?

Тук капитанът трети ранг изригна дълга реч на английски и я завърши с японското „моля“. Джери мрачно гледеше под краката си и ровеше пясъка с върха на обувката.

– Добре – изведнъж каза баронът. – Исида, изгони тези глупаци. И операторите също. Остави само Кавай.

Исида отиде.

Когато след четвърт час се върна, потен и войнствен след разговора с тълпата, Джери, капитанът трети ранг и сержантите измъкваха Железния човек от джипа. Кавай объркано тичаше около тях, самият Железен човек се съпротивляваше и слабо крещеше гърлени думи.

– Къде го помъкнаха? – учудено попита Исида.

– Нямаме място в колата. Нека го откарат на своя „Додж“ в управлението на базата. Съюзници сме в края на краищата.

Барон Като бързо погледна лилавата хартийка, която държеше в ръка, пхна я в джоба си и изплю фаса на цигарата.

IV

Някъде в два часа през нощта на трети срещу четвърти април адютантът и личният преводач на командувачия базата „Шарк“ седеше в стаята си и съчиняваше отчет. Литературният труд не влизаше в любимите занимания на лейтенант Смитсън. Той пишеше, задраскваше, тихо псуваше и често се вдъхновяваше от плоската правоъгълна бутилка „Уайт Хорс“. Той се заплиташе в безкрайните „който“, „които“, „последният“ и т.н., хапеше края на автоматичната писалка и дълго гледаше черната нощ зад прозореца.

Лейтенант Смитсън Джери, алабамско момче, още малко търпение и ставаш голям човек. Най-важното е така да съставиш отчета, че веднага да се вижда колко струваш! Дяволски трудна задача все пак... Така „Благодарение на решителността ни, находчивостта в трудните условия на започващия прилив, при участието и с активната помощ на двама, оказали се на местопроизшествието, японски офицери от морската отбрана...“ За Колдуел няма защо да споменава – тая тапа с нищо не помогна. Вижте, без японските офицери не може да се мине: тяхната разписка за пет хиляди долара е подшита в делото. Джери се захили. Той бутна на тези господа пет хиляди, а в банковата му сметка има само две. Командувачият базата в същия ден му компенсира всички пет хиляди. Джапите ще трябва да си мълчат – хе-хе, работата е деликатна... Така „общуването с Железния човек се облекчи от факта, че последният знаеше тангутски“. Какви ли са тия тангути? Някакви допотопни жапи, изглежда. „Като преводач оказа услугите си аспирантът от Филологическия факултет на университета в Киото Ейкити Каваи...“ Това беше проверено, Каваи наистина се оказа аспирант и т.н., уволнен миналата година по независещи от него обстоятелства. „Железния човек беше доставен на разположение в базата «Шарк» и настанен в зданието на управлението на базата, където с него редовно се водят беседи, имащи за цел да изяснят до каква степен общуването и връзката с подводния свят могат да се окажат полезни за ВМС на САЩ.“

Джери сам водеше тези беседи. Откровено казано, ползата от тях беше малка. Железния човек беше дяволски необщителен и тежък за общуване. Той вонеше и непрекъснато хленчеше, че му е лошо, че нещо не му е наред апаратурата, че го мотаят тук, на Горната земя, вече дявол знае колко време, основните въпроси така и не са решени, него го чакат

и изобщо всички Горни хора са големи мръсници. Той категорично отказа да разговаря с професорите Окубо и Яманиси, които знаеха тангутски език и специално пристигнаха от Токио. Той им каза, че са „кхакханги“, след което двамата почервениях и с яростна вежливост поискаха разрешение да напуснат базата.

Джери прекрасно разбираше, че като преводач Каваи не е по-лош от другите, но как, по дяволите, да разбереш от това желязно говедо как са устроени подводниците, които могат да се движат на дълбочина пет-седем километра? Как да се каже на тангутски „торпедо“? Или „екипаж“? Или „налягане на квадратен дюйм“?

С една дума, Джери практически нищо не постигна. Това беше най-слабото място в отчета. Удаде се да изясни само това, че някъде в Тихия океан на голяма дълбочина е разположен огромен подводен град (по аналогия с Атлантида някакъв журналист с лека ръка го кръсти Пацифида – от „Пацифик“ – Тих океан. Железния човек наричаше този град „Дългата дупка“). Къде именно се намира Пацифида, остана неясно, защото Джери се отчая да обясни на филолога какво е това координати, и въобще Долните хора имаха своя съвършено невразумителна математика. Жителите на подводния град бяха достигнали високо развитие на цивилизацията си, далеч не за пръв път посещаваха сушата, но едва сега бяха намерили за възможно да започнат постоянни контакти с хората. Самият Железен човек е първи посланик на подводния свят. Той е готов да организира Общество на съдружието, основано на търговски връзки. Нима Горното човечество не се нуждае от диаманти и бисери? А за техническите постижения на Долните хора той няма право да говори, тъй като не е упълномощен.

Всичко това само по себе си беше достатъчно печално. На всичко отгоре командуваният базата не издържа натиска на общественото мнение и разреши вчера вечерта да се организира пресконференция. Човекът от Пацифида направо заяви в присъствието на тринадесет кореспонденти от осем вестника, че няма намерение да остава повече тук: към него, виждате ли, се отнасят зле, измъчват го с празно дърдорене и не му дават възможност да се заеме с работата, за която е дошъл. Той смята да се върне в океана и да намери друг бряг, където предложенията на Долното човечество ще бъдат наистина оценени.

Пресата изрева. Днешните сутрешни вестници изригнаха неистови ругатни. „Майнити-симбун“ се обърна към министъра на вътрешните работи с въпроса, дали му е известно, че почетният гост на Япония, Човекът от Пацифида, се намира под арест в американска военна база.

„Асахи“ предлагаше да се вземат незабавни мерки. „На Япония са нужни диаманти“, „Пацифида – градът на диамантите“, „Диаманти или подводници?“, „Няма да позволим на американците да дискредитират Япония пред Диамантения народ!“, „Протест на Обществото за закрила на животните“...

„Кейдзай-симбун“ публикува интервю на своя кореспондент с Човека от Пацифида под огромно заглавие: „Имате ли образци от диамантите? «Хагуфу!» («Ето!») – отговаря Железния човек!“ Снимката показваше подводния гост, който сочи с трипръстата си ръка своето огромно изпъкнало око. Под снимката се съобщаваше за създаването на анонимно акционерско общество „Диамантите на Пацифида“, подготвящо за разпространяване акции на стойност пет милиарда йени.

Наистина следобед Ейкити Каваи получи телеграма с предложение да заеме длъжност на един от директорите на новата компания и главен консултант със заплата от сто и петдесет хиляди йени. Заедно с телеграмата на Каваи бяха връчени петдесет хиляди йени представителни. Джери само се облиза, когато научи това. Впрочем той се утеши, като помоли Каваи да му остави акции за осем хиляди долара. Това е сигурна работа. Изглежда, командувачият базата също беше имал приятен разговор с Каваи на тази тема.

Джери се прозина и разроши косата си. Е, добре, отчетът все пак трябва да се завърши. Утре най-сетне идва комисията. Желязното момченце няма да бъде оставено да се забавлява дълго. Ще го натоварят на самолет и – чао!... Там той ще разкаже всичко за подводниците независимо дали иска, или не. Джери отново присви очи срещу луната и захапва края на седефената писалка.

Покривът на сградата на управлението изведнъж подскочи. Бял пламък озари прозорците на горния етаж. Залюляха се стените, със звън се посипаха стъклата. Масата изскърца и се наклони, бутилката с уиски падна на пода. Гръмотевичен удар шибна ушите. Зашеметен, Джери скочи от стола и се пхна под перваза.

Повече взривове нямаше. Навън виеха сирени, миришеше на изгоряло. Джери почака още малко, стана и изтича на улицата. Във входа на сградата на управлението той се сблъска със сержант от охраната.

– Щях да идвам за вас – задъхано каза сержантът, – взрив в стая 88, сър. И пожар. Железния човек изчезна, сър. Като че ли не го е имало. Но пожарът е потушен, сър.

Джери стремително вървеше, почти тичаше по коридора. Под токовете отвратително скърцаше натрошено стъкло.

– Часовият, сър... – сержантът едвам го догонваше – часовият е зашеметен, сър. Една тухла е паднала право върху главата му. Като че ли нарочно, сър...

– „Като че ли нарочно...“ – машинално повтори Джери и спря пред стая 88, в която държаха Железния човек.

В безредно скачащите лъчи на фенерите се мяркаха купчини почерняла мазилка, парчета от тухли, срутени преградни стени, стърчащи дъски от пода. Остро вонеше на изгоряло и киселина. След това разрушение, светейки с фенерчетата, пълзяха мръсните и мокри войници от охраната. Джери се спъна в празен пожарогасител, с проклетие го ритна и изкрещя:

– Какво правите тук, да ви вземат дяволите?!

Войникът, който внимателно разглеждаше купчинка гипсов прах на дланта си, изплашено се изпъна.

– Търсим... търсим Железния човек, сър...

– Вън, вън оттук! Всички вън! Сержант, изведете това стадо и блокирайте зданието! Оставете ми фенера си, сержант...

Когато остана сам, Джери прилекна и внимателно се огледа. Никакви следи от Желязното момче. Човекът от Пацифида беше изчезнал като спукан сапунен мехур... Впрочем... Джери протегна ръка и взе тежко парче от металическа тъкан, подобна на средновековна ризница. Още няколко такива парчета, напращени с мазилка, се виждаха под парчетата. Но това беше всичко. Нямаше нито кръв, нито разкъсани вътрешности, нито раздробени кости. Изглежда, Човекът от Пацифида е бил нещо като медуза...

Изгревът завари Джери изцапан, уморен и объркан. Той така и не намери диамантените очила. Зад дупките на избитите прозорци се чуваше вълнението на тълпата, чуваха се виковете на войниците и полицаите: „Стенд бек! Каере! Дръпни се назад!“ Джери мрачно тръгна към изхода. На прага той настъпи малка кутийка, деформирана, както и всичко останало в стаята. Джери вече беше видял няколко такива кутийки, когато се ровеше из парчетата, но не беше обърнал внимание. Сега той разсеяно я преобърна с върха на обувката.

Към кутийката беше прилепнало парче от металната дреха на Човека от Пацифида. Под него се виждаше крайчето на червено-бял етикет. Заинтересуваният лейтенант Смитсън се наведе, отлепи люспестата мрежа и... Не повярва на очите си. На етикета до големите черни йероглифи личеше ясен надпис на английски: „Суша анодна батерия 80 волта. Произведено в Япония, Компания Токио-Денки.“

Не по-малко от пет минути лейтенантът разглежда надписа и опипва кутийката. После крадливо се огледа, отлепи етикета и го пхна в джоба си.

V

„Човекът от Пацифида пристигна и си отиде.“ „Човекът от Пацифида – жертва на нещастен случай.“ „Нещастен случай или зла умисъл?“ „Главният консултант и един от директорите на компанията «Диамантена Пацифида» Ейкити Каваи съобщи, че малко преди трагичната си гибел Човекът от Пацифида е успял да се свърже със своите съотечественици. Близък е денят, когато подводниците на Долното човечество, натоварени със скъпоценни камъни, ще влязат в пристанищата на нашата страна.“ „Учредителите на компанията «Диамантена Пацифида» имат намерение да подадат оплакване до международния съд срещу действията на командувачия базата на ВМС на САЩ «Шарк».“

Барон Като остави вестника.

– Как ти се харесва всичко това?

Капитан Исида акуратно подхвана с пръчиците парче солена риба и го пхна в устата си.

– Прекрасна дикция. Можеш да говориш по радиото. Искаш ли бира?

Баронът поклати глава.

– Мисля си за това, какво може да направи човек в наши дни, когато има глава на раменете си! Да, между другото, интересуват ли те пари?

Капитан Исида познаваше барона петнадесет години. Затова, без да бърза, той допи бирата и спокойно попита:

– Колко?

Като извади пачка пари.

– Засега твоят дял е хиляда.

– Йени?

– Какво говориш! Долари, разбира се, Джери се оказа мошеник и аз получих само две хиляди.

– Така ли? – каза Исида и придърпа към себе си черно-зелените банкноти.

– Преброй ги. Това не е всичко. Остава господин главният консултант и един от директорите на компанията „Диамантена Пацифида“. Засега той нищо не е дал. Но непременно ще даде. Вече обеща – баронът запали цигара и продължи, – аз веднага разбрах, че това са мошеници. После познах и господин Каваи. Познах го, когато си свали черните

очила. Ние веднъж вече празнувахме с негови пари – в края на март аз му продадох двадесет килограма динамит и бракуван експериментален костюм за работа с високочестотен ток. Този костюм се търкаляше в склада от четиридесет и четвърта година.

– Така ли!? – отново каза Исида.

Той внимателно преброи парите и ги пхна във вътрешния джоб на китела си.

Като въздъхна:

– Да, какво ли не може да направи човек в наше време, ако има добра глава и купчина железни парцали... Между другото, Като си е назначил секретар. Яко момче, прилича на боксьор. Изглежда много силен...

– Той и трябва да бъде силен – убедено кимна Исида. – Да треснеш по главата часовия така, че после да помислят, че е била тухла, можеш, ако си много силен човек.

– Мисля, че без тухла не е минало – възрази барон Като. – Я се опитай да изкараш три денонощия в опаковка от гума и желязо!

Капитан Исида приятно се усмихна и протегна ръка към бутилката.

КРАЙ

© 1972 Аркадий Стругацки
© 1972 Борис Стругацки
© 1979 Георги Арнаудов Георгиев, превод от руски

Аркадий Стругацкий, Борис Стругацкий
Человек из Пасифиды, 1972

Сканиране: sig_Ivanhoe, 2008
Разпознаване и редакция: NomaD, 2008 г.
Редакция: Mandor, 2008 (#)

Издание:

Синият тайфун (сборник с разкази)
Книгоиздателство „Г. Бакалов“, Варна, 1979
Поредица „Галактика“ №1

Съветска, I издание
Съставител: Георги Крумов
Рецензент: Димитър Клисуров
Редактор: Милан Асадуров
Оформление: Богдан Маародинов и Жеко Алексиев
Илюстрация на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактор: Пламен Антонов
Коректор: Жулиета Койчева

Дадена за печат на 28.II.1979. Подписана за печат на 7.V.1979. Излязла от печат на
30.VI.1979

Формат 32/70×100. Изд.№ 1253. Печ. коли 9. Изд. коли 5,83. Цена 1,00 лв.
Код 08 9536322231 5562-1-79

Държавна печатница: „Балкан“, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9024>]